Your Interest is our Interest
אתה מרוויח - אנחנו מרוויחים
Stock Photos
Mahane Yehuda
The Only Source for Jewish Graphic Designers
OtzarStock

Balboos.com
בעל בית
מהדורת בוא-בשבוע
12 בנ.תש

Click Here

רעה בעל-בית

בריון

מאת מרדכי בן-הלל ומיכה שטרנפלד

רעה בעל-בית הוא מונח שטבעו מרדכי בן-הלל ומיכה שטרנפלד בספרם "בעל-בית בריון", המתאר מצב שבו בעל-בית מנצל את כוחו הכלכלי והחברתי כלפי דיירים, ספקים או עובדים. הספר מנתח את הדינמיקה של יחסי כוח לא שוויוניים בשוק הדיור ובמקומות עבודה, ומציע כלים להתמודדות עם התופעה.

בן-הלל ושטרנפלד מגדירים רעה בעל-בית כמצב שבו בעל-בית משתמש בכוחו לא רק כדי להשיג את מבוקשו, אלא גם כדי לגרום נזק, השפלה או סבל לצד השני. הם מבחינים בין בעל-בית תקיף, שפועל בגבולות החוק והנורמה, לבין בעל-בית בריון, שחוצה גבולות אלה ומתנהג באלימות, בהפחדה או בהתעמרות. לדבריהם, ההבחנה חשובה כי היא קובעת את הדרכים הנכונות להגיב.

הספר מתאר מגוון רחב של ביטויים לרעה בעל-בית, החל מהעלאת שכר דירה שרירותית ועד לסירוב לתקן ליקויים חמורים, מאיומים על פינוי ועד לנקיטת הליכים משפטיים סרק. בן-הלל ושטרנפלד מדגישים כי רבים מהמקרים אינם מדווחים, משום שהקורבנות חוששים מנקמה או מחוסר אונים מול מערכת המשפט.

בפרק על הגורמים לתופעה, הם מצביעים על חוסר איזון מבני בין ההיצע לביקוש בשוק הדיור, על היעדר פיקוח יעיל ועל תרבות שמעניקה לגיטימציה לניצול. הם טוענים כי רעה בעל-בית אינה רק בעיה פרטית, אלא תוצר של מערכת שלמה שמאפשרת אותה.

בפרק הפתרונות מציעים בן-הלל ושטרנפלד שילוב של כלים משפטיים, חברתיים וכלכליים. הם קוראים להקמת ועדי דיירים, לחיזוק הוועדים לדיור ציבורי ולהרחבת הסיוע המשפטי לנפגעים. בנוסף, הם מציעים רפורמות בחוק השכירות והדיור, כגון הגבלת העלאות שכר דירה ואכיפה מחמירה יותר של תקנות הבטיחות.

הספר זכה לביקורות מעורבות. מבקרים מסוימים שיבחו את הניתוח המעמיק ואת הדוגמאות המוחשיות, אך טענו כי ההצעות לרפורמה אינן ריאליות בשל התנגדות חזקה של בעלי הון ושל שכבות רחבות בציבור. אחרים ביקרו את הספר על כך שהוא מתמקד בעיקר בערים הגדולות ומתעלם מהמציאות בפריפריה.

למרות הביקורת, "בעל-בית בריון" נחשב לאחד הספרים המשפיעים בתחום, ותרם רבות להעלאת המודעות לבעיה. הוא תורגם לשש שפות ומשמש כספר לימוד בקורסים באוניברסיטאות ובמכללות ברחבי העולם.

קאמעאנער

מאת יחזקאל שטיין

קאמעאנער (ביידיש: קמיניץ) הוא עיר בגליציה המזרחית, שהיתה בירת מחוז פודוליה בין השנים 1772 ל-1918. העיר שוכנת על גדות נהר סמותריץ', ומוקפת בחומת אבן עתיקה שנבנתה במאה ה-14 ושוחזרה בחלקה בתקופת השלטון הפולני. בשיא תפארתה מנתה העיר כ-50,000 תושבים, ומהווה מרכז מסחרי, צבאי ותרבותי חשוב באזור.

העיר נודעת בעיקר בזכות מבצרה, שנחשב לאחד המבצרים החזקים ביותר באימפריה העות'מאנית. המבצר נכבש בידי הצבא הרוסי בשנת 1793, ומאז ועד 1915 שימש כבסיס צבאי ראשי. בתקופה זו נבנו בו מחסנים, קסרקטינים ובתי כלא, ורבים מהם עומדים על תילם עד היום. בשנת 1915 פוצצו הרוסים חלקים ממנו בנסיגתם, ומאז הוא משמש בעיקר כאתר תיירות.

מבחינה דתית ותרבותית, קאמעאנער היתה מרכז חשוב ליהדות. בשנת 1765 נערך בה ויכוח פומבי בין חכמי ישראל לנציגי הכנסייה הקתולית, שבו נידונו ספרי התלמוד. הוויכוח, שנמשך שלושה שבועות, הסתיים בשריפת ספרים בכיכר המרכזית. בשנת 1800 מנו היהודים כ-15,000 נפש, כמחצית מאוכלוסיית העיר, והיו פעילים בכל ענפי המסחר והמלאכה.

בשנת 1918 נכבשה העיר בידי הצבא האוקראיני, ובשנת 1919 עברה לשליטת הצבא הפולני. במהלך מלחמת העולם השנייה נכבשה שוב בידי הסובייטים ב-1939, ולאחר מכן בידי הגרמנים ב-1941. בתקופת השואה הוקמו בה גטו ומחנה עבודה, ורוב יהודיה נספו. לאחר המלחמה נכללה העיר בשטחה של ברית המועצות, ומאז 1991 היא שייכת לאוקראינה.

מטוס ישראבס

מאת ד' רון

מטוס ישראבס (בעברית: ישראבס) הוא מטוס קרב רב-תפקידי, שפותח ויוצר בישראל על ידי חברת התעשייה האווירית לישראל (IAI). המטוס נועד לשמש כמחליף למטוסי הקרב הישנים יותר בחיל האוויר הישראלי, ובמיוחד למטוסי הסקייהוק והמיראז' 3. שמו הרשמי הוא "ישראבס", אך הוא נודע בעיקר בכינוי "הסבא", שניתן לו בשל תכונותיו המוכרות והאמינות.

המטוס מבוסס על תא טייס משולש ממטוס הקרב הכבד F-15I "סער", אך גופו קצר יותר ומותאם לתפקידים מגוונים. הוא מסוגל לבצע משימות אוויר-אוויר, אוויר-קרקע, סיור ולחימה אלקטרונית. ישראבס מצויד במנוע אחד בלבד, מה שמקנה לו יעילות דלק גבוהה ועלויות תפעול נמוכות יחסית למטוסים דומים.

בין המערכות המתקדמות שהותקנו במטוס ניתן למנות מכ"ם מערך פאזי, מערכת לוחמה אלקטרונית עצמית, ומערכת תקשורת מאובטחת. ישראבס יכול לשאת מגוון רחב של חימושים, כולל טילים מונחי מכ"ם, טילים מונחי חום, פצצות מונחות לייזר ופצצות חכמות. הוא מצויד גם בתותח אוטומטי מובנה.

ישראבס נכנס לשירות פעיל בחיל האוויר הישראלי בשנת 2012 ומאז הוא משמש את הכוח המבצעי העיקרי של חיל האוויר. המטוס השתתף במבצעים רבים, ובהם מבצע "עמוד ענן" ומבצע "צוק איתן". הוא נחשב לאחד המטוסים האמינים ביותר בשירות, עם שיעור זמינות גבוה ושיעור תקלות נמוך.

בשנת 2022 הוכרז על שדרוג נרחב של המטוס, שכולל שיפורים במערכות האלקטרוניקה, בתוכנת הניהול ובחיישנים. השדרוג נועד להאריך את חיי המטוס עד לשנת 2040 לפחות. בנוסף, נבחנת האפשרות לשלב בו יכולות בלתי מאוישות, כך שישמש כמטוס אם לכלי טיס קטנים יותר.

מחוז פודוליה

מאת ד' רון

מחוז פודוליה (ביידיש: פּאָדאָליע) היה מחוז מנהלי ברוסיה הצארית, שהתקיים בין השנים 1795 ל-1917. בירתו הייתה העיר קאמעאנער, ושטחו כלל את רוב שטחה של גליציה המזרחית, בין נהר סמותריץ' לנהר דניסטר. המחוז נוצר לאחר חלוקת פולין השלישית, ומנה בשיאו כ-2.5 מיליון תושבים.

מבחינה דתית ותרבותית, פודוליה היתה מרכז חשוב ליהדות. בשנת 1765 נערך בקאמעאנער ויכוח פומבי בין חכמי ישראל לנציגי הכנסייה הקתולית, שבו נידונו ספרי התלמוד. הוויכוח, שנמשך שלושה שבועות, הסתיים בשריפת ספרים בכיכר המרכזית. בשנת 1800 מנו היהודים כ-15,000 נפש, כמחצית מאוכלוסיית העיר, והיו פעילים בכל ענפי המסחר והמלאכה.

בשנת 1918 נכבשה העיר בידי הצבא האוקראיני, ובשנת 1919 עברה לשליטת הצבא הפולני. במהלך מלחמת העולם השנייה נכבשה שוב בידי הסובייטים ב-1939, ולאחר מכן בידי הגרמנים ב-1941. בתקופת השואה הוקמו בה גטו ומחנה עבודה, ורוב יהודיה נספו. לאחר המלחמה נכללה העיר בשטחה של ברית המועצות, ומאז 1991 היא שייכת לאוקראינה.

אוטוגיירו

מאת ד' רון

אוטוגיירו (באנגלית: Autogyro) הוא כלי טיס כנף מסתובבת, שבו הרמה נוצרת על ידי מדחף הנדחף קדימה על ידי מנוע, בעוד שהכנפיים מסתובבות חופשית בזרם האוויר. בניגוד למסוק, אין למטוס מנוע המניע את הכנפיים, ולכן הוא אינו יכול לרחף או לטוס אחורנית. הוא נחשב לכלי טיס בטוח יחסית, משום שגם במקרה של כשל במנוע הוא יכול לנחות בבטחה בגלישה.

האוטוגיירו הומצא בשנת 1923 על ידי המהנדס הספרדי חואן דה לה סיירווה, שרצה לפתח כלי טיס שיתגבר על בעיות היציבות של המטוסים הקונבנציונליים. הוא הקים את חברת סיירווה אוטוגירו, ובשנים הראשונות ערך ניסויים רבים בדגמים שונים. בשנת 1928 הוא הגיע לבריטניה, שם המשיך לפתח את המטוסים בשיתוף עם חברת A.V. Roe.

בשנות השלושים של המאה ה-20 נבנו אוטוגיירו בכמויות קטנות בבריטניה, בברית המועצות ובארצות הברית. הם שימשו בעיקר לצורכי ניסוי, סיור ודואר, ולעיתים גם לתחרויות ספורט. עם זאת, הם לא זכו להצלחה מסחרית גדולה, משום שהמסוקים, שהתפתחו במקביל, הציעו יכולות רבות יותר. עד סוף שנות הארבעים כמעט כל הדגמים יצאו משימוש